

ברכות מא

תנא קמא	ר' יהודה
ועל דבר שאין גדולו מן הארץ אומר: שהכל נהיה בדברו	
על החומץ ועל הנובלות ועל הגובאי אומר: שהכל נהיה בדברו	כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו
היו לפניו מינין הרבה מברך על איזה מהן שירצה	אם יש ביניהן מין שבעה - עליו הוא מברך

גמרא. תנו רבנן: על דבר שאין גדולו מן הארץ, כגון: בשר בהמות חיות ועופות ודגים, אומר שהכל נהיה בדברו; על החלב ועל הביצים ועל הגבינה אומר שהכל; על הפת שעפשה, ועל היין שהקרים, ועל התבשיל שעבר צורתו אומר שהכל; על המלח ועל הזמית ועל כמהין ופטירות אומר שהכל. קושי: למימרא, דכמהין ופטירות לאו גדולי קרקע נינהו? והתניא: הנודר מפירות הארץ - אסור בפירות הארץ ומותר בכמהין ופטירות, ואם אמר כל גדולי קרקע עלי - אסור אף בכמהין ופטירות!
תירוץ: אמר אביי: מירבא רבו מארעא, מינקי לא ינקי מארעא.
קושי על התירוץ: והא על דבר שאין גדולו מן הארץ קתני!
תירוץ: תני: על דבר שאין יונק מן הארץ.

הנובלות. רבי זירא ורבי אילעא, חד אמר: בושלי כמרא (תמרים שנשרפו). וחד אמר: תמרי דזיקא (תמרים שנפלו) תנן, רבי יהודה אומר: כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו;
 בשלמא למאן דאמר בושלי כמרא
 היינו דקרי ליה מין קללה,
 אלא למאן דאמר תמרי דזיקא
 מאי מין קללה?
תירוץ: אשארא.

יש מחלוקת במשנתנו וכל דעה עומדת

איכא דאמרי: בשלמא למאן דאמר בושלי כמרא
 היינו דמברכין עליהו שהכל
 אלא למאן דאמר תמרי דזיקא שהכל
 בורא פרי העץ מבעי ליה לברוכי!

תירוץ: אלא: בנובלות סתמא - כולי עלמא לא פליגי דבושלי כמרא נינהו, כי פליגי - בנובלות תמרה. דתנן: הקלין שבדמאי: השיחין, והרימין, והעוזרדין, בנוח שוח, ובנוח שקמה, וגופנין, ונצפה, ונובלות חמרה.

נובלות במשנתנו: בושלי כמרא – תמרים שנשרפו על ידי השמש – מחלוקת בקשר למשנה במסכת דמאי

קושי על התירוץ: בשלמא למאן דאמר בושלי כמרא
 היינו דקתני: הקלין שבדמאי –
 ספיקן הוא דפטור, הא ודאן חייב
 יצחק אמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר בן יעקב: הלקט והשכחה והפאה שעשאן גורן - הוקבעו למעשר.
 אלא למאן דאמר תמרי דזיקא, ודאן חייב?
 הפקרא נינהו!
תירוץ: הכא במאי עסקינן - שעשאן גורן. דאמר רבי

איכא דאמרי (קושי חילופי על התירוץ): בשלמא למאן דאמר תמרי דזיקא
 היינו דהכא קרי לה נובלות סתמא,
 והתם קרי לה תמרה,
 אלא למאן דאמר בושלי כמרא
 ניתני אידי ואידי נובלות תמרה
 או אידי ואידי נובלות סתמא!
קשיא!

היו לפניו מינין הרבה ר' יהודה – שבעת המינים קודם חכמים – איזה מהן שירצה

אמר עולא: מחלוקת בשברכותיהן שוות
 דרבי יהודה סבר: מין שבעה עדיף,
 אבל בשאין ברכותיהן שוות - דברי הכל מברך על זה וחוזר ומברך על זה.
קושי: מיתבי: היו לפניו צנון וזית - מברך על הצנון ופוסט את הזית! – משמע שברכה על הצנון פוטר את הזית
תירוץ: הכא במאי עסקינן - כשהצנון עקר.

קושי על התירוץ: אי הכי, אימא סיפא; רבי יהודה אומר: מברך על הזית, שהזית ממין שבעה; לית ליה לרבי יהודה הא דתנן: כל שהוא עיקר ועמו מפלה - מברך על העיקר ופומר את המפלה?

המשך הקושי: וכי תימא הכי נמי דלית ליה, והתניא: רבי יהודה אומר: אם מחמת צנון בא הזית - מברך על הצנון ופומר את הזית!

תירוץ: לעולם בצנון עיקר עסקינן, וכי פליגי רבי יהודה ורבנן - במילתא אחריתי פליגי

הברייתא המקורית:
היו לפניו צנון וזית - מברך על הצנון ופומר את הזית. במה דברים אמורים - כשהצנון עיקר, אבל אין הצנון עיקר - דברי הכל מברך על זה וחוזר ומברך על זה; ושני מינין בעלמא שבכרותיהן שוות - מברך על איזה מהן שירצה.
רבי יהודה אומר: מברך על הזית, שהזית ממין שבעה.

הברייתא המקורית:
היו לפניו צנון וזית - מברך על הצנון ופומר את הזית
רבי יהודה אומר: מברך על הזית, שהזית ממין שבעה. רבי יהודה אומר: אם מחמת צנון בא הזית - מברך על הצנון ופומר את הזית!

וחד אמר: אף בשאין ברכותיהן שוות נמי מחלוקת.

פליגי בה רבי אמי ורבי יצחק נפחא;
חד אמר מחלוקת בשבכרותיהן שוות, דרבי יהודה סבר: מין שבעה עדיף, ורבנן סברי: מין חביב עדיף, אבל בשאין ברכותיהן שוות - דברי הכל מברך על זה וחוזר ומברך על זה;

קושי: בשלמא למאן דאמר בשבכרותיהן שוות מחלוקת - שפיר, אלא למאן דאמר בשאין ברכותיהן שוות פליגי - במאי פליגי?
תירוץ: אמר רבי ירמיה: להקדים. דאמר רב יוסף ואיתימא רבי יצחק: כל המוקדם בפסוק זה מוקדם לברכה, שנאמר: **אזל חטה ושעורה וזבן ותאנה ורמון אזל זית שמן וזכס.**

ופליגא דרבי חנן, דאמר רבי חנן: כל הפסוק כולו לשיעורין נאמר.
חטה - דתנן: הנכנס לבית המנוגע וכליו על כתפיו וסנדליו וטבעותיו בידיו - הוא והן טמאין מיד; היה לבוש כליו, וסנדליו ברגליו, וטבעותיו באצבעותיו - הוא טמא מיד, והן טהורין עד שישאה בכדי אכילת פרס, פת חטין ולא פת שעורין, מיסב ואוכלן בלפתן.
שעורה - דתנן: עצם כשעורה טמא במגע ובמשא, ואינו טמא באהל.

זבן - כדי רביעית יין לנזיר.

תאנה - כגרוגרת להוצאת שבת.

רמון - כדתנן: כל כלי בעלי בתים שיעורן כרמונים.

אזל זית שמן - אמר רבי יוסי ברבי חנינא: ארץ שכל שיעוריה כזיתים.

קושי: כל שיעוריה סלקא דעתך? והא איכא הנך דאמרן!

תירוץ: אלא: ארץ שרוב שיעוריה כזיתים.

זכס - ככותבת הגסה ביום הכפורים.

קושי על רב יוסף ואיתימא רבי יצחק: ואידך? הני שיעורין בהדיא מי כתיבי?
תירוץ: אלא מדרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא.

הביאו לפניכם תאנים וענבים בתוך הסעודה

רבי הונא ורב נחמן	טעונים ברכה לפניהם ואין טעונים ברכה לאחריהם
רב ששת	טעונים ברכה בין לפניהם בין לאחריהם, שאין לך דבר שטעון ברכה לפניו ואין טעון ברכה לאחריו אלא פת הבאה בכסנין בלבד.
רב פפא	דברים הבאים מחמת הסעודה בתוך הסעודה - אין טעונים ברכה לא לפניהם ולא לאחריהם, ושלא מחמת הסעודה בתוך הסעודה - טעונים ברכה לפניהם ואין טעונים ברכה לאחריהם; לאחר סעודה - טעונים ברכה בין לפניהם בין לאחריהם.

רב ששת כנראה חולק על ר' חייא שאמר: פת פוטרת כל מיני מאכל ויין פוטר כל מיני משקים.